

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає сядлише напередне застережене.—

Рекламації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Пересилене на Сході.

(X) Перші засідання сербської скупщини а так само покликане на понеділок резервістів проминули без важких в наслідках постанов з боку Сербії. Починає ся проявляти в Сербії потроха протверезене, а до того головні причини ся погляди хліборобських послів, котрі вже на суботнім засіданню довели до того, що більшість (93 проти 66) висловила ся проти виповідження війни, вказуючи на трудне економічне положене. Виравді наспівша в тій справі вість зазначує, що доси не запала ще ніяка ухвала, а наради скупщини тривають дальше, на котрих подали свої виводи міністер загран. справ Мильованович в тригодинній промові про заграничне положене а міністер війни Степанович в цілогодинній бесіді, над котрими відтак розпочала ся розправа. З виводів міністра війни, як звіщає Vossische Ztg, дізнали ся послі, що Сербія зовсім не пригтовлена до війни і се вплинуло також чимало на згадане в горі рішене так, що навіть войовнича промова наслідника престола Юрія (котру ми вчера подали) не осягнула бажаного ним успіху. Ціле одушевлене після сеї промови виявило ся в спаленю кількох австрійських прапорів.

Спокійні наради скупщини причинили ся також чимало до втихомирення загалу, бо коли загорілці домагали ся зараз виповідження війни, поважна часть послів не пішла за першим поривом почувань, а бажає видати рішене на основі зрілої наради і виводів одвічального за все правительства. Се розважне ставовище більшости скупщини стає певною порукою, що не треба побоювати ся покваного рішення. Так само недовіре до правительства не треба вважати познакою войовничого настрою послів, а лише недоволенем, що в ноті протестуючій проти злуки Босни й Герцоговини не висловлено з притиском почуте народу.

В політичних кругах думають отже, що все те зворушене в Сербії закінчить ся реконструкцією міністерства, в котрім обіймуть провід старі радикали і перекажуть рішене боснійської справи европейській конференції в надії, що она вдоволить оправданім(?) домаганням сербского народу.

Одначе мимо певного отверезеня загалу в Сербії, настрої в Білгороді в себе войовничий і там побоюють ся, що

цілий рух зверне ся також проти короля і правительства. Як далеко сягає загорілість і вороговане проти Австрії, вказує обставина, ще зібрало ся вже около 17.000 добровольців і з них утворили ся чотири воєнно уоружені легіони (легіон мертвих, що має на прапорі трупячу голову яко символ, під проводом популярного письменника Лучича, легіон кн. Михайла, македонський легіон, і легіон першої тисячки). На чолі тих легіонів станули всі редактори «Політики», котра з невисказаним завязем нападає на Австрию. Скоро розійшли ся вісти про наради скупщини по місті, проявили ся познаки огірчення а легіон мертвих ухвалив, не вижидавши рішення скупщини, рушити на боснійську границу. До него постановив прилучити ся македонський легіон під проводом Трафайловича, котрий оповістив в дневниках: ми будемо поступати по нашій думці! Корона і правительство нас не обходять нічого, а коли не мають сили виступити в обороні наших інтересів, то геть з ними!

Провідники тих легіонів сподівають ся викликати повстане в Босні і розповсюджують вісти через Цетинію, начеб то на чорногорській границі сербські області зірвали ся до повстаня. Інші вісти знов подають, начеб македонський провідник тамошних ватаг Скоплянец явив ся недалеко Вишеград, інші знов звіщають, начеб збігці зпоміж австрійських Сербів прибули до Сербії, щоби скріпити легіони. Всі ті вісти мають очевидний намір, роздмухати наново войовничий настрої, котрий троха охолонув.

Демонстрації проти Австрії тривають дальше, в дневниках появляють ся поезії з заохотою до війни, а студенти виступають перед памятником кн. Милоша і пригріваючи на гусях, виспівують сербські лицарські думи. Все те робить група прихильників Пасича, котрий радби тим способом відзискати втрачену популярність. В поважних кругах викликає однак велике зачудоване ставовище наслідника престола Юрія, котрий пособляє сим ворожим Австрії збіговискам і передвчера мав дати 1000 динарів демонстрантам. Король Петро в зовсім безсильний і став мячем в руках свого окруженя.

Замітно при тім, що у Відні явила ся сербська комісія, щоби забрати замовлене оруже стрільне у фірми Roth на Landstrasse. У той самої фірми замовила инша держава балканська, імовірно

Болгария, 4 мільйони патронів, котрі мають бути в 8 днях доставлені.

Все те вказує на грізне положене на Балканьскім півострові.

3 делегацій.

Комісія для загранич. справ австр. делегації закінчила в суботу розправу про бюджет міністерства загр. справ і перервала свої засідання на 12 днів. Першу частину розправи виповнило питане про злуку Босни. Промова бар. Еренталя, вельми богата змістом і щирими та ясними поглядами зробила на делегатів незвичайне вражене, здобула собі загальну увагу і признане. Вельми поучна була промова дел. Швегля, котрий був в міністерстві загр. справ підчас берлінського договору секційним шефом, товаришив міністри г. Андрашому і длатого міг дати автентичні вясненя. Отсей учасник берлінського договору зазначив, що конгрес, віддаючи Босну й Герцоговину Австрії в управу, тим самим відступив їй сі краї. Отже як раз, виконуючи мандат Австрії наданий, она була приневолена розтягнути свою зверхність на сі краї. При сій нагоді пригадав бар. Швегель, що Сербія всю свою державну незалежність і берлінським договором признані придбаня завдячує особливій опіці і помочи Австрії.

Після бар. Швегля висловив дел. Василько іменем Русинів заяву, що Русини вважають своїм обовязком супроти династії і супроти Австр. держави ділати так, щоби не сповнили ся сподіваня єї ворогів. Яко четвертий числово нарід в державі Русини остають на політичнім, культурнім і економічнім полі позаду инших народів і приневолені часто безуспішно бороти ся о найконечніші права, одначе мимо того бажають остати вірними своїй традиції і не хотять вводити розладу в ухвали покликаних представників австр. народів. До такого становища приневолює нас теперішній керманіч заграничної політики, котрий способом і напрямом єї будить в нас довіре. Русини звертають ся отже до покликаних чинників з представленням, щоби новим горожанам надано справді новітню, відповідну часови краєву конституцію і їм признамо уживане повної горожанської свободи і рівноправности. Витворені тепер державноправні відносини в Босні і Герцоговині можуть бути лише переходовою добою аж до той хвилі, коли посеред Габсбурскої монархії всім народам буде признана на основі національної автономії спроможність повного розвитку на всіх царинах. На останку вимагав бесідник признаня повного помилованя всіх перед оповіщенням

маніфесту за політичні переступи засуджених і переслідованих осіб в тих краях.

Референт бюджету загр. справ Бакегем зібрав усі виводи комісії в такі засади: комісія одобрює злуку Боснії й Герцоговини, бо тим способом сі краї мають спромогу участи в законодавстві і управі без чужих впливів і перепон. Комісія вижидає введеня сего устрою, котрим осягнуть они витичену ціль і висловлює надію, що добро населеня буде двигати ся, а змаганя монархії для обезпеченя в тих краях спокою і мирної праці увінчають ся добрим успіхом. Проти сеї резолюції протестував лише Вольф!

Памяти Тадея Р. Рильського *).

Сьогодні минає шість років від дня смерти одного з найцікавіших людей на Україні за останні десятиліття—Тадея Рильського. Нам випадає звернути увагу на громадську вагу його життя і діяльності.

Народив ся Рильський 21. грудня р. 1840, виріс у значній шляхотській семі, вчив ся в 2. київській гімназії та в київському університеті і вже молодим парубком замислив ся над тими відносинами національними й соціальними, які бачив у рідному краї. Разом з Антоновичем—тепер теж покійним—виступив він з сміливим протестом проти шляхотских утисків над українським народом; разом з ним витерпів усі ті інсинуації, доноси, наклепи, що сипались з роздроченого шляхотского гнізда на їх голови; разом кинув у лице вельможному панству обвинуваченя в нелюдському поведженю з народом, разом виступив на суд з своїм кругом—і вийшов виправданим на суді історії. Разом потім ішли наші товариші все життя своє поруч, працюючи для рідного краю—один переважно на науковому полі, другий—на полі практичної роботи. І разом вони записали свої імена непорушними буквами в історію наших відродін. Антонович і Рильський—се ціла доба в нашому громадському житю.

Справді талановиті люди, перед якими лежав широкий шлях в їхній привичній сфері, блискуча кар'єра, жите, повне принадних окрас—нараз ламають з тою сферою всякі відносини, голосно проказують своє „отрясаю прахъ отъ ногъ своихъ“ і йдуть на важку щоденну працю, на наругу, поневірку... І задля кого? Задля того народу, який тоді в очах у сього гурту так званих освічених людей був тільки худобою в буквальному розуміню сього слова. Вчинок, достойний великого серця, великого розуму. Се серце не попсоване і розум сей острій і вивели наших товаришів «отъ ликующихъ, праздно-болтающихъ, обгадряющихъ руки въ крови» й оселили їх в таборі «умирающихъ за великое дѣло любви»—любови до рідного краю та покривджених людей. Трохи згодом, в 70 роц, в Ро-

сії дуже популярний був тип «жающагося дворянина», якого так чудово змалював Михайловский. Наші товариші практично попередили людей сього надзвичайно цікавого типу й дали такий гарний зразок непохитної вірности новим своїм принципам, аскетичної служби новим ідеалам рівности та братерства, сьвіт яких они донесли, не погасивши, од першого свитаня свого сьвідомого життя до своїх чесних, незаплямлених могил...

Особливо, може, тяжко доставалось на сьому шляху Рильському. Товариш його учений з славним іменем та європейською популярністю, вже сим своїм становищем забезпечений був хоч трохи од тих несподіканок, які так часто руйнували й руйнують у нас жите людей, що не про себе тільки думають і дбають. Рильському в його скромній ролі культурного діяча десь у закутку була далеко більша небезпека впасти жертвою зненависти, що кругом сичала на него. І не тільки сичала—она й кусати ся вміла й боляче кусатись... На Рильського летіли доноси за доносами і за те, що він, пан і дворянин, живе добре з селянами; й за те, що одружив ся з селянкою; й за те, що бувши католиком, завів у себе церковну школу і сам вчить у ній; й за те, що селянам оддав з свого архіву документи, які допомагали селянам в позовах з поміщиками за землю... Ні одного куточка не тільки з громадского а й особистого життя у покійного не зосталось не огиженого злісними язиками, не опльованого безмежною ненавистю. Хто жив у нас по провінції, а надто в недавні ще часи, той повинен добре знати, що се значить, коли на чоловіка піде війною ота тупа й нетямуща „обивательщина“—буденщина, що за найгірший гріх має «зраду» своїм інтересам і ніколи того гріха не прощає. Она зкутує таку людину хмарою непереносних дурниць, дрібненьких шпигалок, які про те можуть затроїти все жите їй і присилувати або не оглядаючись, тікати сьвіт за очі, або опинити ся врешті затягнутим і засмоктаним у невиласну драговину, з якої нема повороту... А хто се знає, той мусить знати й ціну тому вчинкови, який тяг ся через усе жите Рильського.

Серед хмари нападів з усіх боків він встояв на своїм становищі і не тільки не засмоктала його драговина і не втік він од неї, а ще мав силу на ній збудувати гарний будинок, працюючи без упину на користь меншого брата й ні разу не схививши з свого шляху. Пробував він свої сили в письменстві й науці, та се було тільки хвилинами відпочинку від тої дрібної, мало помітної, за те великої й кошовної праці, яку з власної волі підняв він на свої плечі. Маючи багато теоретичного знаня і хист викладати гарно, він про те сю роботу облишив на інших, а сам невпинно орав свою, може, тісну—так жакдущу правди і добра ниву. І його рідне село, та й уся округа служать доказом, що можна на тій ниві зробити.

Бажаємож у сей день роковин смерти працівника з великим серцем і тверезим розумом, щоб як найбільше було у нас на рідній ниві таких працівників, як Тадей Рильський. Тоді не глушитимуть її буряни, не посідатиме темнота й несьвідомість, а пишатиметь ся она розумом, працею та культурою на добро рідного краю та народу...

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Боснійська депутація під проводом заступника бурмістра Манди-

ча з Сараєва прибула в суботу до Будапешту, котрий в сій хвилі задля побуту монарха і делегаційної сесії став важним політ. осередком. Депутація явилася у міністра-президента Векерльового і у гр. Ашпонього, котрі прийняли її доволі холодно. Міністер Кошут відмовив їй прийнятя, зазначивши, що він є не лише міністром, але й провідником незалежності, з котрими не мав ще нагоди порозуміти ся в боснійській справі. За те вельми щиро і прихильно прийняв депутацію бар. Еренталь і бар. Бек і просили передати від них привіт усім сторонництвам і ісповіданям в Боснії і запевненя щирої прихильности і опіки. Депутація має зложити також чолобитню монарсі і подяку за злуку Боснії й Герцоговини. Прибули до Пешту також провідники радикальних Сербів Шолья з Мостару і Єфтанович з Сараєва і були у поодиноких провідників політичних мадарских і австрійских.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— Календар. В четвер: руско-кат.: Кипріяна, Юстини; римо-кат.: Ядвігя і Тереси. В п'ятницю: руско-кат.: Діонизия; римо-кат.: Галля, Фльор.

— Цісар уділив зі своїх приватних фондів по 200 К заповоги на будову церков в Жиравці, бобрецкого повіта, і в Остаю, скалатського повіта.

— Зміни віроісповіданя у Львові на некористь руско-католицкого обряду завдяки підпольній агітації всепольских шовіністів не устають. В серпні с. р. змінило руско-катол. обряд 39 осіб, між ними 21 мужчин, а 18 жевцинь. Замітне, що із тих 39 осіб 13 є в віці до 20 літ, а 14 між 20. а 30, роком життя, вкінці, що 27 осіб є вільного стану. З сих дат можна догадувати ся, що зміна обряду наступила під якимсь примусом, прим. задля втрати місця. На руско-кат. обряд перейшла в тім місяці 1 особа. Римо-кат. обряд покинули 3 особи (1 мужч. і 2 жевцинь), а пристало на римо-кат. обряд 20 мужчин і 20 жевцинь. Зпоміж протестантів змінила віру одна жевцинь, а на протестантизм перейшли 2 особи (1 мужч. і 1 жевцинь). Вкінці 1 жевцинь безвіроісповідна (вдова померх 60-літня) навернула ся до Бога, а якийсь мужчина перейшов на безвіроісповідність.

— В справі замиканя шинків. В соїмі явила ся оноді депутація краківського комітету в справі замиканя шинків в введілї та сьвята і була у краєвого маршалка і у намісника. Маршалок вказав на технічно-правні труднощі, з якими та акція мусить числити ся, але запевнив депутацію про свою прихильність для тої справи. Так само намісник відніс ся прихильно до тої справи. Депутація предлужала петицію в справі замиканя шинків, осмотрену 48.000 підписів і вказала на померх 50 віч, які в тій справі відбули ся в сїм році. Згадану петицію вручено пос. Стапінському.

— В україн. Науков. Товаристві в Києві. Оноді було засіданя школі історичної секції київ. україн. Наук. Товариства. Референт Л. П. Добровольский прочитав свою розвідку про „Забуті межі старої Київщини“. Референт зібрав багато нових даних про старинні вали, що в кілька рядів на великому просторі окружали Київ і служили обороною від нападів диких кочевників. Розвідка, не зважаючи на свій надто спеціальний характер, викликала інтерес серед присутних, що зазначив у своїй промові промові проф. М. Грушевский. Другий був д. Михайло про „Відносини пана та хлопа в кріпацку добу на підвалні деяких літ. народних матеріялів“. Після того, як

*) Вельми похвальною прикметою дивинарства на Україні є се, що она й не забуває на щирях і заслужених робітників на народній ниві і по смерті і згадає про їх заслуги, щоби й молоде покоління ішло їх слідами. До таких вельми заслужених робітників на ниві просьвіти й осьвідомлюваня широких верств народних належав і пок. Т. Рильський. Мені доводилось бачити его в церше в 1865 році, коли він загостив до Львова, де тоді навчались перші взаємини з Україною, а в друге й останнє в 1899 р. підчас археол. візду в Києві у д. Науменка. Рідкої щирости була его душа і тому й редакція „Руслана“ звольти дати місце тьм споминам, які єму присвячує київська „Рада“. — Ол. Барвінський.

проф. М. Грушевський переказав головні думки реферату, дехто з присутніх зробив свої уваги і засідане закрито.

Окрім явного засідання історичної секції відбуло ся ще довіроче засідане ради товариства.

— **Нещасна пригода.** Парох з Вікна, городеньского повіта, о. Александер Осадця, їхав дня 6. с. м. смерком гостинцем з Городенки до Чернятина, Дорога веде серпентиною і перехресцує ся в одному ярі зі шляхом льокальної залізниці Делятин-Стефанівка. В хвили, коли фіра вїжджала на залізничий шлях, надїгнала несподївано споза насипу льокомова від стациї Городенка-двір, де пересувала вагон з бураками. Візник мав ще на стілько часу, що скрутив кіньми на бік і машина ударила лише в задню часть воза. Всеж таки наслідки удару були фатальні, бо машина відкинула фіру з кіньми далеко поза поруче до рова. Найгірше вийшов дяк Семен Боднар, котрий тяжко покалічив ся на голові і руці, так що машина, котра зараз станула, завезла єго на стацию, а звідси відставлено єго до шпиталя в Городенці. Візник вийшов ціло, а о. Осадця доволїк ся о власних силах до знакомих в Городенці, де закликаний лікар сконстатував тяжке потовченє тіла, так що о. О. буде мусїв кілька тижнів лічити ся. Візок розбило на дрібні кусники, а одному коневі роздерло бік. На місци катастрофи лишила ся солома, риж, цукор і інші річи, що були на візку, а крім того слїди людскої і звїрячої крови. Машинїста, котрий доїжджаючи до гостинця, не давав ніякого сигналу, потягнує до одвічальности.

— **Бойкот австрійских товарів в Туреччині.** Наслідком анексії Босни і Герцоговини розпочала ся в Туреччині агїтація за бойкотом австрійских товарів. Портові робітники змовили ся, не виладовувати ані не заладовувати кораблів австрійского „Льойда“. Пароход того товариства „Галїція“ перший відчув сей бойкот, причаливши оноді до порту в Царгороді і не міг виладувати товарів. Ніхто з подорожних не всїдав в турецьких портах на австрійські кораблі. „Льойд“ відкликав ся до австрійского правительства о поміч, але чи се що єму поможе.

— **Осторога перед виїздом до Бразилїї.** Міністерство загран. справ дістало вісти в Бразилїї, що відносина тамошних робітників стоять лихо, бо нема праці. Дятого остерігає ся перед їздою на роботу до Бразилїї.

— **Обманьства з долярами.** Федьо Дзура, вїїт в Прислопі коло Турки, задумав легким коштом збогатити ся, відбираючи з почти доляри надслані емігрантами з Америки до

крєвних в Прислопі. Маючи в руках урядову печатку громадску міг довгий час вести сей поплатний інтерес. Однак припадково викрито єго обманьства і арештовано єго.

— **Дефравдація.** В податковім уряді у Львові викрито дефравдацію 70.000 К, якої допустив ся офіціал Герман Атлас. Атлас вписуючи дня 15. липня с. р. принесений податок в гіп. банку 78.000 К, вписав лише 8.000 К, а решту сховав і вїїхав до Америки на урльоп. В тїй справі заряджено слїдство, яке провадять радн. Попель.

— **Сьогорічний урожай в Харківщині** був близький до пересїчного. Озима пшениця дала врожай менше від пересїчного; в лебединьским повіті місцями збирали до 40 пуд. проти 120 пуд.; у валківским пов. 60—150 пуд. проти 100 пуд. Яра пшениця вродила гарно; у валків. пов. збирали коло 80 пуд. проти 60—85 пуд., з лебединьским пов. 80 пуд. проти 100 пуд. Жито дало кепский урожай у північних пов., в південних та південно-східних — пересїчний або близький до пересїчного. Овес і ячмінь здебільшого дали врожай пересїчного. Зерно вийшло гарне.

— **Поетичний нутик.**

Одна пісня голосная,
а другая німа:
заховалась у серденьку
у самого дна.

А я тую голосную
людям передам —
а пісоньку сю німую
вчує Бог лиш сам.

Бо до неї слів... та згуків
шукатиб дарма —
і останєсь вічно в серці
пісна та німа.

Уляна К.

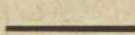
Оповідки.

— **Послїдний репертуар львівского руского народного театру в Коломиї.** (Саля Каси щадничої. Початок представлення 7½ вечером).

В четвер дня 15. с. м. „Арсен Яворенко“ („На громадській роботі“) драма в 5 діях зі співами Бориса Грінченка.

В суботу 17. с. м. передпослїдне представленє „Продана наречена“ опера в 3 діях Ф. Сметани.

В недїлю дня 18. с. м. послїдне представленє „Серед бурі“ історичні картини зі співами в 5 діях Бориса Грінченка.

Для народних шкіл написав я і Musiklehre, правда, що по німецки. Як би Ти міг що зробити для єї розширення, то прошу Тебе. Посилаю Тобі єї під опаскою.

(В листі пять поезий).

Дописка при піснях черновецких паничів і панночок з р. 1800, написаних 1871, 8. серпня:

Сї останні 4 пісні вже і сьпівають питомці в Львові. Крім сих я їм много других післав — і одно мене дуже тішить, що наша молодїж, не уважаючи на брїдку критіку „Народівки“, починає смак у моїх композициях знаходити.

Ч. 172.

Композиції Із. В-а для школи і церкви. — „Збірник пісней“ в Галичині. — Нова часопись у Львові.

Тернопіль, 1871, 6. грудня. Олекс. Барв. до Із. В-а.

Доля розкинула нас в два далекі від себе кути, що й годі нам так легко зближитись, а ще до того всїлякі обставини причиняють ся до сього, що якоесь так рідко коли до себе пишемо.

Отже тепер я оинив ся в Тернополі висшим учителем при педагогії тутейшим і побираю 1000 р. річно. Збірив ся я вже давно написати до Тебе відси вже, та якоесь ті

Посмертні [†] оповістки.

— Ксенофонт Якубовский, народний учитель в Чернівцях помер дня 12. с. м. в 24. році життя, в три тижні по своїм вінчаню. Покійник пробував своїх сил на літературнім полі, поміщуючи поезїї і оповіданя в „Буковині“ і в „Рускій Раді“ під псевдонїмом Кс. Недоленко. В. в. п.!

Торговельні вісти.

— **Звіт тов-а торговельно-промислового „Сокильський Базар“** стоваришеня зареєстрованого в обмеженою порукою у Львові, за місяць вересень: Сей рік завдяки зрозуміню ваги торговельного розвою, серед більшої части нашої суспільности зазначив ся в перших трех місяцях значним зростом торгу так в склепї як і через замовленя почтою. Сей прояв додатний заохочує наше тов-о до тим більшої і енергїчнійшої праці в тим ваурямї і додає відваги до сповнюваня бажань многих патриотів з провінції до закладаня філії по більших містах краю. Торг в вересни був о 837-37 К більший чим торг в місяці вересни минулого року. На удїли вплинуло К 50, на фонд резервовий К 4, стан удїлів з 30/IX. 1908 К 3.752, вкладок вплинуло К 2.314, вкладок звершено К 200. Стан вкладок з 30/IX. 1908 К 20.806-86, стан фонду резерв. з 30/IX. К 204. Оборот касовий в вересни К 15.400-06. До тов-а приступили: Вп. А. Цап зі Львова з 1 удїлом, А. Ватвицка учит. з Прокурови з 1 удїлом, Василь Ватвицкий учит. з Коломиї з 1 удїлом. Всїх доси членів є 112 з 176 декларованими удїлами. Удїл виносить 25 К, вписове 2 К, стопа від вкладок 5%. В перших днях падолиста наступав торжественне отворенє складу в Стрию при ул. 3. мая. — Тов. „Сокильський Базар“ у Львові, ул. Руска ч. 20.

Богдан Лепкий.

Українське письменство.

(Старі й молоді). *)

Українське письменство було все демократично-поступове в змісті, а реалістичне

*) В польським літературно-артистичнім і науковім місячнику „Stinks“, що виходить в Варшаві, находимо в найновїйшїм зошитї (за серпень-вересень с. р.) студїйку вісного письменника нашого Богдана Лепкого про українське письменство. Подаєм її нашим читачам в українським перекладі. — Ред.

Матеріали до історії зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 171.

Поема „Нечай“, Сборник пісней і Musiklehre. Із. В-а.

Чернівці, 1871, 8. серпня. Із. В. до братів Барвинських у Шляхтинцях.

(Дальше).

Любий Олексіку, дуже вдячний був би я тобі, як би тобі вдало ся мій нещасний Збірник у ваші школи запровадити. Роби, що можеш, щоб лиш добре було. Той збірник наклав ся у 1000 екз. і доси може лиш 150 екз. розпродано. З сего пізнати можеш, яку втрату я маю. До редакції „Правди“ післав я 80 екз. і до сегоднїшної днини, ні грошей, ні книжок. Ганьба тай конєць! Як чую, що книжки розпродались, но де гроші ділись, бо зна. Ще й се тобі скажу, що упроставене збірника у народних школах і міністерия дозволила. (Із. В. цитує розпорядженє міністерства з 1870 р. 24. серпня). Як би дав Господь дїждати, що Збірник розпродаєть ся, тобим написав так гарно другий випуск, що всі би ним утішились і рускі діти мене благословили би.

клопоти по перепровадженю з Бережан перешкоджували мнї.

Тернопільські гімназїисти щорічно вправляють музикально-декламацийний вечер на користь убогих учнів. Отже просили мене, щоб я їм постарав ся о які кавалки музикальні. Тому удаю ся до Тебе, щоб був ласкав (прислати) або давнїших своїх композицій, як н. пр. „Ой чого ти почорніло, зеленєє поле“ і т. п., або може мавш які нові ще річи.

Коли в Тебе єсть композиції літургїчні, то будь ласкав, пришли з кілька кавалків, а я постараю ся, щоб учні тутешні сївали їх у церкві, бо, правду сказати, ті, що вони тепер сївають, гідні суть якої кнайпи або иньшого подібного місця, а не церкви, котру справді профанують.

Про твій збірник пісень писати-му до редактора педаг. письма „Школа“, котрий єсть інспектором обwodовим у Львові, щоб постарав ся о введенє у школах середних і семинарїях учительских. Добре б було, щоб молодїж, котра Тебе пізнає з утворів твоїх, замічених в нових читанках руских, і другу твою сторону, себ то музичну, пізнала.

(Дальше буде).

у формі. Над її поезією несла ся повійна мля якоїсь жалісної задуми; їй завдяки реалістичні теми набирали поетичного чару. Нові напрями не находили прихильного відгону, а філософічний елемент зустрічав ся все з усмішкою, пів легковаження, пів милосердя. В письменстві гляділи красного, а вірного зображення життя, а не візії будуччини; того, що було і є, ні, що бути може або повинно. Сі взаємні остали до останньої пори. Золізм, перенесений Франком на Україну, по получено з питомим реалізмом (Квітка, Марко Вовчок, Нечуй і інші), заволодів письменством і слугує ся его владу за всяку ціну удержати. Оборонців находить у критиках і рецензентах, які на кожду прояву нового напрями, майже на кожде нове слово виливають каламутну струю старих фраз й оклепаних формулок естетичних. Значну роль відграє в таких разах так зване чувство патріотичне, в імя якого належить знищити кожного автора, що важить ся писати инакше, як писали батьки. В новаторстві добачує ся зараз загибель здорового розсудку (т. зв. хлопського розуму), ослаблене народного інстинкта самоудержання, упадок моралі, зведене і т. д., словом усе те, чим воітовано на Заході. Переступає ся навіть границі чемности і відкладає ся перо з пересвідченням „добре сповненого обовязку“. З сих причин кожидий „новитель“ мав твердий опір розкусити, заки призначили йому те, що йому належить ся, або принайменше, заки стали його телерувати. А що „nemo propheta in patria“, отже звичайно перед таким новим добродієм чи добродійкою що йно тоді набирали належної шаноби, коли про них заговорила заграниця. Так було зі Стефаніком, так з Кобиллянською. Хто не мав щастя до добрих а численних перекладчиків і до мудрих а прихильних рецензентів, губив ся в сірій юрбі „наших поетів — або взагалі — письменників“. Особливо за галицьким кордоном, в Росії, удержує ся постійно такий погляд на письменство. Там вільно що найвище завдавати ся в компроміси, вважаючи, як то кажуть, щоби була і Богу свічку і чортови кочерга. Пиши, як велеть тобі критики й читачі, а часом можеш також написати, як велить тобі твій власний дух, та знай, що того або ніхто читати не буде, або прочитає нерадо. Звідси правдиві творці пишуть там або дуже мало (Лєся Українка) або не пишуть зовсім (Самійленко), звідси навіть такий правдивий і великий мистець, як Коцюбинський, мусить часом завдати ся в область, в якій вистане який небудь...ейко (або який пан...ейко — прим. складача!). Коли однак стан поглядів на творчість в Росії можна подекуди оправдати тамошнім станом суспільним і політичним, то в Галичині є він цілком неоправданим анахронізмом. Тут рішучо культурний розвій дійшов вже до тої точки, що письменство належалоб вважати одною з тих сил, що видвигають народи і ведуть їх в будучину, а не боною чи гвернером сих пречемних молодців і панночок, які на кождім кроці питають ся, що вільно, а що не випадає.

Найбільшим органом українського письменства є „Літ. Наук. Вістник“, який не оден раз запевнював, що стоїть понад напрями і не має ніяких естетичних упереджень. Та в дійсности поклоняєт ся він якраз тим старим „добрим традиціям“, а про неслухняних і неподатливих для нього нових авторів містить не так справедливі, як злові рецензії, хочаби висміяти їх перед публікою і на довгий час підтяти їм крила. З тої причини „молоді“ держать ся здалека від „Вістника“ і часом лишень котрий з них, заманений тут випадком, видрукує який вірш або нарис. Впрочім царить у „Вістнику“ майже неподільно давна система меленя й перемелюваня т. зв. тем суспільницьких, а гарний вірш є в ній появою незвичайно рідкою. Наколиб заграниця мала з „Вістника“ судити про біжучу українську літературу, то суд той вишав би некористно, та на щастє був би він та-

кож несправедливий, бо найкращі цвіті цвітуть не в сім городци. У фейлетонах дневників і тижневників можна не раз стрінити твори дійсно красні, а перед роком завязав ся у Львові кружок „молодих“, який оголосив до тепер 10 книжок поезії й прози*), і в них саме належить шукати щирої творчости. Є там гарні поезії Пачовського й Карманського, є знамениті оповіданя Яцкова. Наймолодші роблять також користне враженє. Крім того там і сям вистрибне з під крукарської печати книжка, про якої походженє майже нічого не знаємо, а якої легковажити не можна. Таким загадочним птахом були для Українців поезії Олєся, такий знак питання по нинішній день — у поезіях Філянського. Незвісно, хто є д. Філянський, де живе, чим займаєт ся. Кажуть, що живе в Парижі і на сім кінець. До Галичини дістало ся ледви кілька примірників його поезій, прегарно виданих, викликаючи в кругах літературних одушевленє або киванє головою.

Думаю, що се перше має більше слухности, бо Філянський — се поет справдешний, людина щирого чуття й великої літературної культури. Є тут вірші, які можна назвати послідним словом найновішої поезії, стілько у них відчутного настрою й така чудова форма. Лиш мова не все однаково гарна, не все слово відповідає могучости чуття або силі уяви. За часто також повторяють ся деякі вираженя й рими. Та се хибя, які д. Філянський легко усуне, а прикметою його остане трискаюча в його віршів — поезія. Книжка д. Філянського є появою небуденною, для того посвятив я їй більше місця в тім загальнім начерку нинішнього українського літературного руху.

Не можу також поминути жадю, який окриває пишучу й читаючу Україну з причини недуги такого заслуженого на її ниві робітника, такого невтомимого й витривалого, яким був Іван Франко. Поет, повістяр, критик, учений — всьо. Коли додамо, що був редактором, а навіть коректором, зрозуміємо, чому в розцвіті віку стеряв свої сили й впав у дуже грізний стан. Просто запрацював ся, хоч в багато напрямих можна було виручити його, щадячи його сили й перворядні здібности.

Телеграми

в дня 14. жовтня.

Рим. Osservatore Romano оповіщує розпорядок Папи, аби що два місяці виходив урядовий орган Апостольскої-Столиці, в яким будуть міститись закони і урядові акти.

Сеуль. Бюро Райтера доносить: Чутка, немов би Японія хотіла анектувати Корею, є безосновна, бо в пляні Японії не лежить зміна дотеперішної політики.

Париж. Нова нота французско-іспанська в справі Марока має бути нині вручена державам.

Канеа. Бюро Райтера доносить: Парламент острова Крета зібрав ся вчера на засіданє. Турецких послів не було. Палата заявила ся за прилученє Крети до Греції.

Царгород. Міністер заграниц. справ заявив, що амбасадори держав інтересованих в справі Крети сказали, що не пристануть на злуку Крети з Грецією.

Гориция. Вчерашнє засіданє істрийского сейму виповнила обструкція. По кількакратних перериванях засіданя з причини криків на галерії засіданє замкнено. Про слідуєче будуть послі повідомлені письменно.

Лондон. Daily Chronic нотує чутку, що сербский король Петро вже зложив корону.

Софія. Нині розходять ся на відпустку резервісти, а приходять 100.000 нових резервістів на 3-тижневї вправи.

*) Виданя „Молодої Музи“ — Ред.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про ціни збіжа і продуктів у Львові від 4. вересня до 11. жовтня 1908:

	за 50 клг.
Пшениця	10 00—10 20 К
Жито	8 15— 8 40 К
Ячмінь броварняний	7 50— 8 00 К
Ячмінь на пашу	6 50— 6 80 К
Овес	6 20— 6 45 К
Кукурудза	0 00— 0 00 К
Просо	0 00— 0 00 К
Горох до вареня	8 65—10 00 К
Горох на пашу	0 00— 0 00 К
Бобик	6 00— 6 25 К
Конюшина червона	58 00—65 00 К
Конюшина біла	38 00—48 50 К
Конюшина шведска	65 00—75 00 К
Тимотка	00 00—00 00 К
Ріпак зимовий	13 90—14 25 К
Насіне конопл.	00 00—00 00 К
Хміль	40 00—50 00 К
Насіне льняне	9 75—10 00 К
Льнянка	10 50—11 00 К

Працюйте і щадіть!

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові.

приймає вкладки на книжочки щадивчі на 4%, уділяє позички на скрити за інтабуляцією на 6 прц.; і сплату розкладає на 10 до 15 літ (при 30 ратах піврічних вносить рата амортизаційна на капітал і відсотки 5 К 8 сот. від кожних 100 К повички.

Векселі приймають ся тільки 3 місячні, з 3 підписами, на 6 прц. до 7 прц.

Членами можуть бути позичку і дістати тільки члени обезпечені в „Дністрі“.

З зисів уділив „Дністер“ на публічні добродійні цілі квоту 45.835 корон.

Вкладки	2.795.183 К.
Позички уділені	3.410.684 К.
Удлі членські	234.398 К.
Цінні папери	130.452 К.
Фонд резервовий і інші	46.842 К.
Льонації	182.206 К.

Навцеларії Товариства при ул. Рускій ч. 20 отворені перед полуднем від 8—2 год.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1908.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Ряшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:07	—	2:05	5:57	9:30
Черновець	—	—	—	—	12:20
Станіславава	5:40	—	—	—	—
Коломиї	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Пустомит	7:29	11:43	3:50	—	11:00
Самбора	8:00	10:30	2:00	—	9:10
Любіня	8:00	10:30	2:00	9:10	—
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:26	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	—	12:40	4:50	8:20
Брухович	8:15	—	—	—	—
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Ряшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	7:45	11:10
Черновець	6:10	9:35	2:23	—	10:38
Черновець	—	—	—	—	2:50
Станіславава	—	—	—	2:40	—
Коломиї	—	—	—	6:03	—
Стрия	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Пустомит	7:30	—	2:25	6:42	11:25
Самбора	6:00	9:05	4:00	—	10:45
Любіня	6:00	9:05	—	4:00	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович	7:21	11:05	—	—	—
Брухович	6:14	—	3:35	7:10	11:35†
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15

ЗАМІТКА: Поснішні поїзди печатані товстим друком. — Поїзди їдучі лише в неділі означені †.

